

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 10081/2022
09.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Николић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6105/20 од 15.11.2021. године која је исправљена решењем истог суда Гж 6105/20 од 07.03.2022. године, у седници одржаној 09.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6105/20 од 15.11.2021. године, исправљене решењем истог суда Гж 6105/20 од 07.03.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1520/15 од 16.07.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде штете због губитка радне способности и душевног бола због умањене животне активности исплати новчану накнаду у износу од 2.500.000,00 динара. Ставом другим изреке, усвојен је делимично тужбени захтев тужиоца па је обавезана тужена да му на име материјалне штете у виду разлике између плате коју би примао и инвалидске пензије коју сада прима, исплати износ од 1.656.737,405 динара, једнократно закључно са 30.09.2019. године и месечне износе у виду ренте од 5.772,72 динара почев од 01.10.2019. године па до одласка тужиоца у старосну пензију 02.03.2022. године. Ставом трећим изреке, одбијен је делимично тужбени захтев тужиоца у делу преко досуђеног у другом ставу изреке пресуде којим је тражено да се обавезе тужена да му на име материјалне штете у виду разлике између плате коју би примао и инвалидске пензије коју сада прима исплати износ преко досуђених у ставу другом а до износа од 3.313.474,81 динара, једнократно, закључно са 31.10.2019. године и месечне износе у виду ренте, за износ преко досуђеног у ставу другом а до износа од 28.799,15 динара почев од 01.11.2019. године па до одласка тужиоца у старону пензију 02.03.2022. године. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му исплати на име накнаде штете због прекинуте и онемогућене професионалне каријере, разлику између плате коју је већ имао и инвалидске пензије коју данас прима, разлику од износа који износи

3.313.474,81 динар закључно са 31.10.2019. године и износа у виду месечне ренте од 28.799,15 динара почев од 01.11.2019. године па до 02.03.2022. године. Ставом петим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 272.750,00 динара.

Апелациони суд у Београду, је пресудом Гж 6105/20 од 15.11.20221. године која је исправљена решењем истог суда Гж 6105/20 од 07.03.2022. године, ставом првим изреке, потврдио пресуду Вишег суда у Београду П 1520/15 од 14.07.2020. године у ставу првом изреке, делу става другог изреке за износ од 463.886,47 динара, једнократно на име накнаде материјалне штете у виду разлике између плате коју би тужилац примао и инвалидске пензије коју сада прима закључно са 30.09.2019. године и за износ од 4.031,88 динара у виду месечне ренте почев од 01.10.2019. године па до одласка тужиоца у старосну пензију 02.03.2022. године, са доспелим износима, ставу трећем и ставу четвртм изреке и жалбе парничних странака у овом делу одбио као неосноване. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 1520/15 од 14.07.2020. године у преосталом делу става другог изреке тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете у виду разлике између плате коју би примао и инвалидске пензије коју сада прима закључно са 30.09.2019. године исплати једнократно, преко износа од 463.886,47 динара, до износа од 1.656.737,405 динара односно за разлику износа од 1.192.850,93 динара и на име месечних износа у виду ренте преко износа од 4.031,88 динара до износа од 5.772,72 динара односно за разлику износа од 1.740,84 динара почев од 01.10.2019. године па до одласка тужиоца у старосну пензију 02.03.2022. године. Ставом трећим изреке, одбачена је жалба тужиоца изјављена против става другог изреке пресуде Вишег суда у Београду П 1520/15 од 14.07.2020. године, као недозвољена. Ставом четвртим изреке, преиначена је одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу V изреке пресуде Вишег суда у Београду П 1520/15 од 14.07.2020. године, тако што је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 201.875,00 динара. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 35.250,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права. .

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/11 ....18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у првостепеном и другостепеном поступку, тужилац је био у притвору од 03.10.2007. године по решењу истражног судије Окружног суда у Београду Ки 838/07 од 06.10.2007. године, који му се рачуна од дана када је лишен слободе и приведен у Полицијску станицу Рашка, до 09.11.2007. године, када је донето решење о укидању притвора и када је пуштен на слободу.

Пресудом Вишег суда у Краљеву К 11/10 од 17.03.2010. године, тужилац је оглашен кривим за продужено кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди и кривично дело несавестан рад у привредном пословању, па је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 2 године и 4 месеца, уз изречену меру безбедности забране вршења дужности директора у трајању од годину дана. У поновном поступку, пресудом истог суда К 7/11 од 08.12.2011. године, тужилац је ослобођен од тужбе да је извршио горе наведена кривична дела. Пред притварања, тужилац је отпуштен са свог радног места у августу 2007. године а против те одлуке водио је радни спор који је окончан у његову корист па је 2009. године враћен на рад, на друго радно место у седишту компаније у Београду. У септембру 2009. године, тужилац је доживео инфаркт миокарда. Привременим решењем од 17.11.2010. године, тужиоцу је признато право на инвалидску пензију због потпуног губитка радне способности као последице болести. У средствима јавног информиса, извештавано је о тужиоцу, као једном од лица која су ухапшена и осумњичена да су током 2004. године, без расписаног тендера, незаконито отуђили грађевинско земљиште у ... као и да су вршили злоупотребе везане за коришћење туристичких услуга у хотелима „ББ“ и „ВВ“ на штету компаније „International CV“, при чему су у оквиру текста објављене и фотографије лица која су ухапшена, међу којима је и фотографија тужиоца, са његовим именом и презименом. Вештачењем је утврђено да су код тужиоца постојала четири значајна фактора ризика за развој исхемијске болести срца и то: повишен крвни притисак; повишена масноћа у крви; пушење и ментални стрес, те да је појединачан утицај сваког од њих немогуће измерити али се, по правилима струке може да сматра да су сви заједно, у подједнакој мери, довели до развоја инфаркта срца са 25%. Инфаркт је био масиван, проширен је део срчаног мишића што је довело до срчане слабости и ангине пекторис и условило трајни губитак радне способности тужиоца. Тужилац је био изложен стресу који се у савременој медицини сматра фактором ризика за настанак болести срца али је медицински немогуће разматрати само утицај притвора у трајању од 37 дана, као стресни догађај, већ се, као стресни догађај, мора да схвати оптужба и читав ток процеса који је трајао више од 2 године до момента када се први пут коронарна болест испољила, као акутни инфаркт, при чему је стрес трајао све до добијања коначне, ослобађајуће, пресуде. Ментални стрес као један од значајних фактора ризика за развој исхемијске болести срца код тужиоца је проузрокован губитком посла, неоснованим лишењем слободe – притвором и вођењем кривичног поступка. Вештачењем је утврђено да висина зараде коју је тужилац остварио пре одласка у пензију, на месечном нивоу је била 103.780,07 динара, док је висина пензије на месечном нивоу иницијално утврђена у износу од 31.353,25 динара (уз даљу усклађиваност у складу са законом), и да је пензије у септембра 2019. године износила 46.181,76 динара, тако да укупна висина разлике зараде и пензије, за период од децембра 2010. године – септембар 2019. године, износи 6.626.949,63 динара, док разлика између зараде коју би примао и инвалидске пензије коју прима за септембар 2019. године износи 57.598.31 динар. Судски вештаци се нису изјашњавали о умањеној животној активности тужиоца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца за обавезивање тужене да му накнади штету због губитка радне способности имајући у виду чињеницу да је губитак тужиоцеве радне способности узроковао материјалну штету у виду разлике између плате коју би он примао и инвалидске пензије коју сада прима, а који тужбени захтев је усвојио, због чега је одлуку донео сходно члану 190. Закона о облигационим односима, на основу

начела потупуне накнаде штете. Из истих разлога, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца за обавезивање тужене да му исплати накнаду штете због прекинуте и онемогуће професионалне каријере, односно разлику између плате коју је примао и инвалидске пензије коју данас прима и износ у виду месечне ренте од 28.799,15 динара. Захтев тужиоца за новчану накнаду на име душевног бола због умањења животне активности првостепени суд је одбио имајући у виду да се судски вештак, након преиначења тужбе истицањем тог захтева, није изјаснио о умањењу животне активности тужиоца нити је тужилац предложио вештачење у погледу тог основа штете. Износ од 1.656.737,405 динара на име накнаде материјалне штете тужиоцу у виду разлике између плате коју би примао и инвалидске пензије коју сада прима, првостепени суд је тужиоцу признао имајући у виду да је ментални стрес један од четири значајна фактора ризика за развој исхемијске болести која је, процентом од 25%, условила настанак трајног потпуног губитка радне способности тужиоца, на основу одредбе члана 154., 189. став 1., 190., 192. и 195. Закона о облигационим односима. Износ од 5.722,72 динара на име ренте, првостепени суд је тужиоцу досудио тако што је израчунао 25% од последњег износа који је тужилац примио на име пензије за месец септембар (од 23.090,88 динара).

Другостепени суд је, након одржане расправе, потврдио првостепену пресуду у одбијајућем делу а преиначио у усвајајућем делу, тако што је туженог обавезао да тужиоцу на име накнаде материјалне штете у виду разлике између плате коју би примао и инвалидске пензије коју сада прима, закључно са 30.09.2019. године, исплати једнократно 463.886,47 динара, што представља 7% укупне штете коју тужилац трпи по том основу и да му на име месечне ренте почев од 01.09.2019. године, па до одласка тужиоца у старосну пензију 02.03.2022. године, плаћа 4.031,88 динара. Закључио је да се не може да прихвати, као правилан, закључак првостепеног суда да је неосновано лишење слободе у трајању од 37 дана, било једини и основни животни догађај који је узроковао присуство менталног стреса код тужиоца имајући у виду налаз и мишљење судског вештака специјалисте медицине рада, са изјашњењима пред првостепеним и другостепеним судом, о постојању и других догађаја који су испровоцирали или могли да буду окидач за овај фактор ризика код тужиоца, међу којима су и губитак посла и вођење кривичног поступка. По мишљењу другостепеног суда, неосновано лишење слободе је, као један од трауматских догађаја у животу сваке особе, без сумње учествовало, подједнако са другим животним догађајима, у менталном стресу који је са 25% допринео обољевању тужиоца, али не са више од 7% у оквиру ког процента само и може да постоји и обавеза тужене да тужиоцу накнади сразмеран део претрпљене материјалне штете, на основу одредбе члана 584. став 1. тачка 1., 589. став 1., 592. став 1. и 593. став 1. ЗКП („Службени гласник РС“ бр 72/11 са изменама и допунама) и одредбе члана 154., 155., 189., 190., 192. и 195. Закона о облигационим односима у вези одредбе члана 232. Закона о парничном поступку. У односу на тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због умањене животне активности другостепени суд је прихватио одлуку првостепеног суда о одбијању тог тужбеног захтева имајући у виду да се тужилац није изјашњавао о заосталим последицама које евентуално, у свакодневном животу, трпи због инфаркта миокарда нити је у том смислу предложио вештачење, па ту чињеницу није доказао.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Накнада материјалне штете прописана је одредбом члана 185. Закона о облигационим односима тако што је одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала (став 1.). Уколико успостављање ранијег стања не уклања штету у потпуно, одговорно лице дужно је да остатак штете дати накнаду у новцу (став 2.). Обе накнаде материјалне штете прописане одредбом члана 189. став 1. истог закона тако што оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи. На основу одредбе члана 190. Закона о облигационим односима, суд ће, узимати у обзир и околности које су наступиле после проузроковања штете досудити накнаду у износу који је потребан да се оштећеникова материјална ситуација доведе у оно стање у ком би се налазила да није било штетене радње ни пропуштања. Посебне одредбе о накнади материјалне штете у случају смрти, телесне повреде и оштећења здравља, прописују да у случају телесне повреде или нарушења здравља, на основу одредби члана 195. Закона о облигационим односима, ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је накнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези као зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења (став 1.). Ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду или су му потребе трајно увећане или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану своту као накнаду за ту штету (став 2.). Накнада нематеријалне штете је прописана одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима, тако што за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањене животна активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће ако нађе да околности случаја а нарочито јачина болова и страха и њихово трјање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству.

У конкретном случају, тужилац је неосновано био лишен слободе у периоду од 37 дана током 2007. Године, а у септембру 2009. године доживео је инфаркт миокарда након чега је, због потпуног губитка радне способности, пензионисан тако што му је признато право на инвалидску пензију. Ментални стрес је један од четири фактора ризика за развој исхемијске болести срца (поред повишеног крвног притиска, повишене масноће у крви и пушења), а сви ови фактори су заједно, у подједнакој мери довели до развоја инфаркта срца тужиоца, са по 25%. Као један од фактора ризика, ментални стрес је код тужиоца био узрокован како неоснованим лишењем слободе, тако и губитком посла (пре притварања) тако и вођењем кривичног поступка. Тужена је дужна да тужиоцу накнади штету у делу за који постоји њена одговорност, а то је део за који је неосновано лишење слободе допринело његовом обољевању, па је другостепени суд правилно закључио да је то проценат од 7% од укупног износа материјалне штете коју тужилац трпи на име разлике између плате коју би примао и инвалидске пензије коју сада прима те, да с тим у вези, новчана рента коју је тужена дужна да му плаћа износи 4.031,88 динара до стицања тужиоца права на старосну пензију 02.03.2022. године. Умањену животну активност, тужилац је био дужан да докаже, у смислу одредбе члана 228. Закона о парничном поступку, а није тако поступио.

Неосновани су наводи ревизије тужиоца да је суд имао могућност да му одмери новчану накнаду на име душевних болова због умањене животне активности имајући у виду постојеће податке у спису предмета. Супротно тим наводима његове ревизије,

нижестепени судови су правилно о том тужбеном захтеву тужиоца одлучили применом правила о терету доказивања прописаном у одредбама чланова 228.-231. Закона о парничном поступку, пошто се тужилац није изјаснио о томе да има заостале последице прележане болести, нити је, у том смислу предложио вештачење, па се судски вештак медицинске струке није ни изјашњавао о постојању и проценту његове евентуално умањене животне активности.

Неосновани су наводи ревизије да је погрешно примењено материјално право одбијањем тужбеног захтева тужиоца за накнаду материјалне штете због заустављене и онемогућене пословне каријере. У конкретном случају, тужилац је услед инфаркта миокарда изгубио радну способност те је признавањем накнаде материјалне штете у виду разлике између плате коју би примио и инвалидске пензије коју прима, као и месечне ренте, он обештећен за губитак у својој имовини у виду штете због прекинуте и онемогућене професионалне каријере, пошто се ради о истој штети.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић